

Pri vseh onih postavkih, katere vsako leto izločimo iz gospodarskega primankljeja, se dosedaj ni niti jeden krajcar izdal za Kranjsko. (Polanec Klun: Čujte!)

Investovala ta vlada ni nič v mojej ožjej domovini in tudi pri onih izrednih dohodkih, na katere se ne ozira pri preračunjevanji gospodarskega deficita smo vsekako škodo imeli.

Priznali mi bode, da dežela more napredovati le tedaj, če ima razvito industrijo. Predpogoj za to so pa dobro občila. Oglejte si pa na pr. Kranjsko. Na Dolenjskem, v ozemlju, ki je večji nego cela Šlezija nemajo niti pedij železnice (Tako je! na desnici) in le jedno državno cesto, ki veže Hrvatsko s Kranjsko. (Klici na desnici: Žična železnica!) Ta je pa unicum če se pomisli, kako je narejena; bolj ovira promet nego ga pospešuje. Drugod se izogibajo klancev, tu so jih pa prav iskali. (Veselost na desnici.)

In, gospoda moja, nazadnje so se vendar lotili da popravijo dva zlasti huda klanca, sicer v Gorjancih ter mej Novim mestom in Št. Jarnejem. Lani sva jaz in gosp. Pfeifer opozarjala, da so krediti za to premajhni. Tako se je za preložitev ceste mej Rudolfovom in Št. Jarnejem, za kar je treba 86.000 gld. lani postavilo v proračun 6000 gl. (Čujte! na desnici.) Zatevali smo zategadei več.

In letos se je nam ustreglo, in postavilo v proračun 6.300 gld. tedaj za celih 300 gld. več. Gospoda moja, to vendar ni družega, kakor ironija. (Veselost na desnici.)

Gospoda moja! Ponašati se smem, da imam toplo sočastvo za trpljenje družih, vendar bi izrekel skromno željo, da bi visoka vlada blagovoljno poslala vsako leto nekaj svojih članov, recimo dva ali tri dvorne svetnike in če je mogoče še jednega zastopnika vojne uprave na Dolenjsko, da bi iz lastne skušnje, iz lastnih muk se prepričali o neverojetnih stiskah, katere pouzroča tako stanje občil na Dolenjskem. Državni proračun dobil bi potem takoj prijaznejše lice! V tem oziru prišli bomo v specijalni debati z resolucijami; jaz si usojam že sedaj je naznaniti in priporočati visoki zbornici.

Poglejmo le železnice. Železniška politika je v dvojnem oziru za Kranjsko jako škodljiva in sicer kar se tiče razširjenja naših železnic in kar se dostaje tarifov. Neugodnosti zadevajo nas in mnogo družih. Pa tudi olajšave, ki se drugim dovoljujejo, nam škodujejo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 3. junija. (*Procesija sv. Rešnjega telesa*). Privabila je letos izredno veliko unanjega ljudstva z bližnjih in daljnjih krajev deloma zaradi različnih, zanimivih razstav, deloma zaradi trajnega lepega vremena; toda procesija, katere se udeležuje cesar z vsem dvornim spremstvom in z dostojanstveniki vsih avstrijskih redov (toizonisti) iz sv. Štefanske cerkve ven skozi Ko-

roško ulico memo Avguštinca, Mihaelca po Kohlmarkt-u in Grabnu doli, izostala je letos zaradi pretečega slabega vremena. Zjutraj krog 5. ure je nekoliko rosilo, nebo je bilo polno črnih oblakov in ker se slovesnost z mašo prične že ob 7. zjutraj, se je sprevod zunaj cerkve že krog 6. ure odpovedal, in vsa svečanost vršila se je v sv. Štefanski cerkvi, ki je bila pristopna samo cesarskemu dvoru s toizonisti, vdeleženi duhovščini v mašniški opravi in pa onim dvornim stražam in vojakom, ki so bili v vrste postavljeni na obeh straneh onih prostorov obširne cerkve po katerih se je sprevod pomikal od evangelija do evangelija. Od dvora do sv. Štefanske cerkve pa je špalir vojakov prosto držal pot za cesarske vozove in pa za one drugih vdeležencev svečanosti; ki so v cerkev začeli prihajati že ob 6. zjutraj. Nekoliko trenutkov pred 7. uro pripeljal se je cesar sam, je bil zunaj sprejet z godbo cesarske pesmi, potem pa se je podal tihoma v svoj oratorij uzvišen na desni strani presbiterija, kjer je bil z vsemi nadvojvodi med vso mašo, ki se je pričela točno ob 7. uri. Po končani maši začel se je sprevod pomikati po desni strani cerkve proti velikemu vhodu. Na tej strani in potem na drugi bili so zaporedoma blagoslovi, zadnji pa pri velikem altarju. Ko je bila svečanost pri kraju postavili so se toizonisti v dveh vrstah po vsi dolžini cerkve do velikih vrat doli in med njimi doli odšel je potem cesar s svojim spremstvom in se potem odpeljal skozi brezštevilno množico ljudstva, ki je bilo deloma na tlaku, deloma na nalašč v ta namen napravljenih odrih in pa vsih oknih hiš sv. Štefanskega trga, Grabna in Kohlmarkta.

Krog 1/2 9 ure bila je svečanost pri kraju in kmalu potem se je tudi nebo zvedrilo in solnce je lepo posijalo. Trajalo je pa potem še mnogo časa preden se je razšlo na tisoče in tisoče v srednjem mestu zbrano ljudstvo v praznični opravi.

Delavci pa so takoj segli po lopatah da so zdrzali in v stran dejali srednje debel pesek, ki je bil posut po gladkih cestah za varnejšo hojo kojnikov, ki so imeli hoditi pred sprevodom.

Popoldne, ko je bilo ljudstvo večinoma do zadnjega v okolici Dunajski, začeli so se zopet na severno zahodni strani zbirati črni oblaki in krog 7. ure prišel je pa samo za pol ure precej izdaten dež.

Iz Ljubljane. — Najlepši praznik, sprevod sv. Rešnjega telesa vršil se je v Ljubljani in v okolici pri lepem vremenu izredno sijajno. Glavnega sprevoda škofijske fare sv. Nikolaja v Ljubljani vdeležili so se na čelu dostojanstveniki cesarskih uradov, vojaštva in avtonomnih oblastev, vrh tega pa uradniki, društva in meščanstvo, izrekoma pa meščanke predmestnih krajev v lični narodni noši, za katero nas zavida marsikateri ptuji ogledavec.

— V državnem zboru se je minuli petek bila zelo pomenljiva gospodarska in politiška bitka. V obče povoljno rešilo se je gospodarsko vprašanje za vso državo

s tem, da nas davek na spirit reši stalnega primanjkljaja, ter nam da celo nado, da bode celo mogoče, nekatere davke nekoliko znižati. Politično pa je bila bitka pomenljiva, ker je po tem porazu levica za dolgo prihodnost spravljena ob nado, da se z vspehom potruditi pusti do vladanja. Najlepše pri dogodbi je to, da so levičarji, na strani pustivši sicer navadno dostojnost, gališkim poslancem obljubili dovoliti vsako zahtevo pri spiritovem davku, ako jim pomagajo vreči sedanjo vlado. Vse nasprotovanje levičarjev potem, ko so Galicijani ponudbo odbili, kazalo se je zato kot golo maščevanje, in zelo potepeno so se levičarji razprhnili, ko je minuli petek maščevanje spodletelo in levičarjem odklenkalo za dolgo dolgo prihodnost.

— **Drage smodke.** S 1. dnem junija podražile so se skoraj vse smodke večinoma za 1 kr., deloma samo za $\frac{1}{2}$ kr., nekatere boljše vrste pa tudi za več. Ta novica razburila je naravno kadilce, ker se jim je kar čez noč naložil nov davek in vsak se skuša maščevati nad finančnim ministrom, ker mu nezadostuje dosedanji letni dohodek 78 milijonov, katere dobiva za smodke in tabak. Nekateri nočejo sploh več kaditi, drugi poskušajo cenejše smodke, še drugi segajo po zdavnej v pokoj dejanih pipah. — Neka družba slovenskih kadilcev našla je pri primerjanju starega in novega cenika, da so edino smodke „Milares“ postale cenejše za $3\frac{1}{2}$ kr. ker stanejo mesto prejšnjih 10 kr. po novem ceniku samo $6\frac{1}{2}$ kr.. Akoravno je to še vse eno jako visoka cena, vendar le sklenejo v svoji jezi finančnemu ministru zasoliti eno s tem, da kupijo ceneje postale smodke. Res se podajo v boljšo opaldo, eden gospodov si naroči „Milares“, da bi Dunajevskija bolj oškodoval, zbere si jih takoj šest in ponosno jih pokaže svojim tovarišem, kateri si jih radovedni ogledajo. Pa pri prvem pogledu eden pravi, saj to niso milares, to so kabanos, ki so pred 1. junijem veljale po 6 kr. in so sedaj tudi v ceni poskočile za $\frac{1}{2}$ kr., samo, da so pri krstu za sedanji cenik prejele imenitnejše ime: milares. Ko je opaldarca potrdila, da je res tako, nastala je splošna veselost, ker so veliki opaldarji res mazani že z vsemi „žavbami“.

— **Praznovanje cesarjevega jubileja** vršilo se bode slovesno s sodelovanjem narodnih društev prihodnji mesec tudi v Kamniku.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja — Minuli petek 1. dan junija bil je eden onih dni, katerih posledice vplivajo na dolgo vrsto let, vplivajo na gospodarski in politični razvoj celih držav.

Ta dan bil je v razpravi § 2 b postave o davku na žganje, ki odločuje, da se ima Galiciji do leta 1910 po eden milijon, Bukovini pa po 100,000 gld. do 1911 l. plačevati iz dohodkov tega davka za odkup v teh deželah sedaj še obstoječih „Propinacijskih“ pravic, to je

pravic raznih grajščin, skupin, zakladov, ali mest, da izključno sami smejo izdelavati in prodajati, žganje, medico in pivo v gotovih krogih.

Galicija in Bukovina izdelujeta 70% vsega žganja naše državne polovice, ga tudi povživata neprimeroma največ in lastnikom propinacij prizadene nov davek na žganje po tem, da se ga bode mnogo manj povživalo in izdelavalo, gotovo zelo izdatno škodo. Zato je po vsem opravičeno, da se pri tem davku na posebne razmere gališke ozira.

Pa zbornica, oziroma levica, in vsa sedanja opozicija napravila je s tega gospodarskega vprašanja veliko politično vprašanje:

Levica je koj začetkom spoznala, da bodo Galicijani zahtevali, da se pri tem davku posebej ozira na njihovo deželo, zato se pri vseh razpravah v odseku in v zbornici kazali veliko vpljdnost do Galicijanov in pripravljenost, vstreči jim v obče.

Ko je vprašanje bolj in bolj dozorjalo, prišli so vodje levičarjev do Galicijanov s ponudbo, katera jim je načeloma dovolila vse, kar hočejo, to da z enim pogojem, in to s tem, da Galicijani levičarjem pomagajo prekucniti sedanjo vlado, državno-zborsko večino pa presukati v levičarsko.

Ko se je o tej ponudbi čulo, pokliče cesar Javorskega k sebi, to je bilo dne 14. maja, in s tem dnem nastal je v vedenju levičarjev popolni prevrat: postali so Galicijanom najstrogejši nasprotniki, odslej so jim, kjerkoli moč, kljubovali, ker so omenjeno ponudbo odbili. Od dne 14. maja naprej pripravljali so se na napad, s katerim so se hoteli znositi na Galicijani in s tem, da bi bili onemogočili žganjarski davek, prekucnili tudi sedanjo vlado.

Vse priprave so bile gotove za bitko pri § 2. b., obdelane so bile vse one stranke in osebe, ki ne spadajo strogo k levici, pridobljeni so bili vsi mali odlomki nemških strank, protisemitov, demokratov, pridobili so Caroninijev klub, Mladočehe in celo broj desnici bližajoče se trentinske Lahe, konečno zagotovili so si glasov „divjakov“, katerih koli je bilo moč pridobiti. In ko preštejejo vse te svoje zaveznike, videli so zase gotovo večino.

Kolovodje delili so si že med saboj ministerske službe, ker je pa teh premalo, morali so se nekateri manj priznani velikaši levičarski zadovoljiti s službami namestnikov na Češkem, Moravskem, Gornje-Avstrijskem, Koroškem i. t. d.

Pa desnica in vlada niste bile slepi za to početje levičarjev in tudi niti rok križem držali, prišel je dan bitke 1. junij. Po obširni in temeljiti razpravi za in proti, pričelo se je glasovanje po imenih in dolgo časa štela je združena opozicija večino od 6—12 glasov, vse kar ima z levico dotiko, glasovalo je proti, na hip bili so združeni vsi nemški klubi, zvesto so podpirali levičarje Coroninoveci, prav tako tudi dvorni svetnik